

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

497. SESJA PLENARNA EKES-U W DNIACH 25 I 26 MARCA 2014 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji „Realizacja wewnętrznego rynku energii elektrycznej przy jak najlepszym wykorzystaniu interwencji publicznej”

C(2013) 7243 final

(2014/C 226/05)

Sprawozdawca: **Pierre-Jean Coulon**

Współsprawozdawca: **Sorin Ioniță**

Dnia 5 sierpnia 2013 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji „Realizacja wewnętrznego rynku energii elektrycznej przy jak najlepszym wykorzystaniu interwencji publicznej”

C(2013) 7243 final.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 10 marca 2014 r.

Na 497. sesji plenarnej w dniach 25–26 marca 2014 r. (posiedzenie z 25 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 135 do 1 – 1 osoba wstrzymała się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje nowy komunikat, którego celem jest udostępnienie państwom członkowskim wskazówek co do tego, jak najlepiej wykorzystać interwencję publiczną. Komitet uważa to za okazję do modyfikacji polityk pod kątem doświadczeń zdobytych przez państwa członkowskie i nadania nowego impulsu procesowi integracji europejskiego rynku energii elektrycznej, dzięki wyraźniejszemu skupieniu się na korzyściach dla społeczeństwa (zwłaszcza dla osób najbardziej zagrożonych) i likwidacji ubóstwa energetycznego w UE.

1.2 EKES zaleca, by uściślić pojęcia „interwencji publicznej” i „pomocy państwa”. Najlepsze wykorzystanie interwencji publicznej nie oznacza, że interwencja lub pomoc powinna być systematycznie zmniejszana lub zwiększana, lecz raczej, że należy ją zoptymalizować.

1.3 EKES apeluje o większą spójność na poziomie europejskim między krajowymi i lokalnymi interwencjami publicznymi, by uniknąć wszelkiego ryzyka skutków przeciwnych do zamiarów.

1.4 Zaleca Komisji zwrócenie uwagi na to, by cele jej komunikatu nie utrudniały realizacji celów strategii „Europa 2020”.

1.5 Bardziej zintegrowany, pogłębiony i elastyczniejszy rynek energii elektrycznej powinien przynieść korzyści producentom i konsumentom (w tym MŚP, rzemieślnikom i innym producentom małej skali). Niemniej jednak na granicach państwowych w dalszym ciągu występują niesłychane przeszkody pod względem regulacji, zdolności przesyłowych, struktur cenowych itp.

1.6 EKES przypomina, że należy pilnie rozbudować infrastrukturę przesyłową i wzmocnić wzajemne połączenia sieci elektrycznej.

1.7 Komitet popiera pomysł europeizacji systemów pomocy na odnawialne źródła energii (OZE) i zaleca Komisji dalsze ułatwienie mechanizmów współpracy między państwami członkowskimi na rzecz promowania pomocy transgranicznej.

1.8 Komitet zgadza się z tym, że wsparcie nowych technologii należy dostosowywać w miarę ich dojrzwania. Uważa, że Komisja powinna przedstawić wyraźną definicję „dojrzałego źródła energii” – definicję, która może się z czasem zmieniać.

1.9 EKES zgadza się, że wewnętrzny rynek energii elektrycznej nie jest celem sam w sobie. Musi być zaprojektowany z korzyścią dla wszystkich konsumentów, zwłaszcza tych najbardziej zagrożonych. Komitet podpisuje się pod koncepcją utworzenia środków na poziomie europejskim w celu umacniania pozycji usługobiorców jako kluczowych podmiotów europejskiego rynku energii elektrycznej, tak by stali się „konsumentami aktywnymi”. Wzywa Komisję do intensyfikacji działań w tym zakresie i zaproponowania środków i inicjatyw zmierzających do jak najlepszego wykorzystania interwencji publicznej i likwidacji ubóstwa energetycznego.

1.10 EKES podkreśla, że energia elektryczna jest podstawowym dobrem i powinno się nią zarządzać, mając to na uwadze. W ogólnym interesie gospodarczym państwo członkowskie może ustanowić w tym kontekście pewne zobowiązania związane ze świadczeniem usługi publicznej. Powszechny dostęp do energii powinien być jednym z celów polityki energetycznej UE i zostać zapisany w Traktacie. W interesie konkurencyjności jak najlepsze wykorzystanie interwencji publicznej w sektorze energetyki nie powinno prowadzić do zmniejszenia lub ograniczenia obowiązków świadczenia usługi publicznej, wprowadzonych z woli państw członkowskich. Komitet wzywa Komisję do zachowania szczególnej czujności w tej sprawie i do podjęcia środków na rzecz lepszego zabezpieczenia obowiązków świadczenia usługi publicznej i ich dalszego wzmocnienia, niezależnie od obecnych ograniczeń oszczędnościowych.

2. Wprowadzenie

2.1 W 2008 r. Unia Europejska wytyczyła sobie ambitne cele w dziedzinie klimatu i energii (3x20). Nowe ramy polityki europejskiej w dziedzinie klimatu i energii do 2030 r., przyjęte 22 stycznia 2014 r., stanowią przedmiot jednej z przyszłych opinii Komitetu. Państwa członkowskie poczyniły postępy w zmierzaniu do celów w zakresie energii odnawialnej, głównie w wyniku interwencji publicznej.

2.2 Co więcej, w lutym 2011 r. szefowie państw i rządów UE zadeklarowali, że celem jest realizacja wewnętrznego rynku energii do 2014 r. Komisja opublikowała od tego czasu szereg dokumentów w tej sprawie. 15 listopada 2012 r. opublikowała komunikat zatytułowany „Uruchomienie wewnętrznego rynku energii”, który zawierał początkową ocenę wewnętrznego rynku energii i plan działań na rzecz jego realizacji. Po publikacji komunikatu zorganizowano wysłuchanie publiczne na temat wewnętrznego rynku energii, wystarczalności mocy wytwórczych energetyki i mechanizmów mocy wytwórczych.

2.3 5 listopada 2013 r. Komisja opublikowała kolejny komunikat „Realizacja wewnętrznego rynku energii elektrycznej przy jak najlepszym wykorzystaniu interwencji publicznej”, któremu towarzyszy 5 dokumentów opracowanych przez służby Komisji, zawierających wskazówki dotyczące mechanizmów mocy wytwórczych, mechanizmów wspierających odnawialne źródła energii (OZE), uzgodnień dotyczących współpracy państw członkowskich w dziedzinie OZE oraz rozwiązań opartych na reagowaniu na zapotrzebowanie.

2.4 Komisja zauważa, że tworzenie rynku wewnętrznego i dążenie do osiągnięcia celów związanych z klimatem i energią spowodowały pojawienie się nowych wyzwań, które wymagają nowych form interwencji publicznej, głównie na poziomie krajowym: stąd też dążenie do opracowania i wspierania OZE, zapewnienia odpowiednich mocy wytwórczych itp.

2.5 Celem obecnego komunikatu Komisji jest udostępnienie państwom członkowskim wskazówek co do tego, jak najlepiej wykorzystać interwencję publiczną, dostosowując istniejące środki interwencji i opracowując nowe. Jeżeli interwencja publiczna nie jest dobrze przygotowana, może spowodować poważne zakłócenia rynku i wywindować ceny energii zarówno dla gospodarstw domowych, jak i dla przedsiębiorstw. Dlatego też Komisja sporządziła wykaz działań, które należy podjąć przed jakąkolwiek interwencją publiczną. Chodzi o: zidentyfikowanie problemu i jego przyczyny, wykazanie, że rynek nie jest w stanie rozwiązać tego problemu, ocenę ewentualnych interakcji z innymi celami polityki energetycznej i koordynację różnych instrumentów polityki publicznej, ocenę rozwiązań alternatywnych, zmniejszanie niepożądanego wpływu na systemy elektroenergetyczne, utrzymanie kosztów interwencji na niskim poziomie, uwzględnienie kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa i odbiorców indywidualnych, monitorowanie, ocenę i stopniowe wycofywanie wsparcia po osiągnięciu celu.

2.6 Zdaniem Komisji celem jest stopniowe budowanie europejskiego rynku energii, na którym prawidłowo funkcjonuje podaż i popyt, sygnały cenowe są zgodne z celami polityki, podmioty mają równe szanse, a energia wytwarzana jest sprawnie. W miarę rozwijania się technologii, należy stopniowo poddawać je cenom rynkowym, a środki wsparcia ostatecznie wstrzymać. W praktyce oznaczać to będzie stopniowe odchodzenie od taryf gwarantowanych i wprowadzanie gwarantowanych premii i innych instrumentów wsparcia, które zachęcają producentów do dostosowania się do trendów rynkowych. Komisja wzywa też państwa członkowskie do lepszej koordynacji strategii dotyczących energii ze źródeł odnawialnych, tak by obniżyć koszty konsumentów w zakresie cen energii i podatków. Należy lepiej zharmonizować ze sobą systemy wsparcia.

2.7 Komunikat, mimo iż nie jest prawnie wiążący, określa podstawowe zasady, jakie Komisja będzie stosowała w ocenie interwencji publicznej dotyczącej systemów wsparcia OZE, mechanizmów wpływających na moc wytwórczą i środków dostosowywania popytu konsumpcyjnego. Te zasady będą więc miały wpływ na stosowanie przepisów UE dotyczących pomocy państwa i wdrażanie prawodawstwa europejskiego w dziedzinie energii. Komisja planuje również zaproponować instrumenty prawne, które zagwarantują, że zasady te zostaną w pełni wdrożone.

3. Uwagi EKES-u

3.1 EKES stale twierdził, że postrzega wewnętrzny rynek energii jako szansę i że należy podjąć wszelkie kroki, aby zapewnić że działa on na korzyść konsumentów przemysłowych i indywidualnych, oraz ściśle zaangażować organizacje społeczeństwa obywatelskiego, tak by zapobiegać ubóstwu energetycznemu i je zwalczać⁽¹⁾.

W kierunku jednolitego rynku: znoszenie barier

3.2 Komitet zawsze popierał inicjatywy Komisji mające na celu realizację wewnętrznego rynku energii. EKES zwraca uwagę też na to, że popiera służącą temu zasadę utworzenia europejskiej wspólnoty energetycznej. Wspólnota ta umożliwiłaby wzmocnienie zarządzania kwestiami energetyki w optymalny sposób, propagując solidarność, współpracę i integrację, szczególnie w dziedzinie rynku i infrastruktury.

3.3 Rynek wewnętrzny nie może istnieć, dopóki istnieją „granice państwowe” w handlu energią, a transgraniczne zdolności przesyłowe powinny być traktowane dokładnie tak samo jak rurociągi lub linie energetyczne, które nie przekraczają granic. W komunikacie należało podkreślić, że nie tylko różnice w przepisach krajowych, lecz również dostęp do transgranicznych zdolności przesyłowych pozostają ważną przeszkodą w faktycznej likwidacji barier na wewnętrznym rynku energii. Na przykład upowszechnienie stosowania metody naliczania cen „wejście-wyjście” i przydziału zdolności w przesyłach we wszystkich państwach członkowskich mogłoby pobudzić handel transgraniczny. Tę metodę preferuje się w stosunku do modelu „punkt-punkt”, jako że tworzy zachęty dla OSP (operatorów sieci przesyłowych) do inwestowania w likwidację wąskich gardeł w zakresie zdolności przesyłowej, jakie istnieją na granicach między obszarami objętymi ich usługami. Skorzystaliby z tego wszyscy uczestnicy rynku, również rynku nieciągłych OZE. Komisja i ACER (Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki) muszą niezależnie od ENTSO-E (europejskiej sieci operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej) dokonać przeglądu mechanizmów alokacji i nałożyć na OSP obowiązki związane z giełdami energii. Przegląd jest konieczny by zapewnić, że na granicach państwowych nie ma potencjalnych „sztucznych wąskich gardeł”, które mogą utrudniać przepływy energii między państwami członkowskimi. Takie „sztuczne wąskie gardła” mogą pojawiać się w wyniku protekcyjnych polityk krajowych zmierzających do wprowadzenia jednolitych taryf krajowych, lub w wyniku potencjalnych nadużyć handlowych ze strony krajowych OSP, którzy przesuwają krajowe wąskie gardła na granice obsługiwanych przez siebie obszarów. Takie zasady zachęciłyby OSP do kierowania inwestycji na poprawę transgranicznych połączeń wzajemnych sieci przesyłowych.

3.4 Komitet apeluje o wzmocnienie wzajemnych połączeń sieci elektrycznej, by zrealizować wewnętrzny rynek energii. EKES popiera wszelkie inicjatywy na rzecz płynniejszego i wydajniejszego wykorzystania sieci elektrycznych wobec rozwoju OZE; popiera zatem współpracę w rodzaju Coreso, będącą zaczątkiem europejskiego ośrodka sterowania energią elektryczną.

Odnawialne źródła energii i wystarczalność mocy wytwórczych

3.5 EKES stale nawoływał ponadto do zwiększonego wykorzystania odnawialnych źródeł energii⁽²⁾. Popiera cele wyznaczone przez Komisję w planie działań do 2050 r.

⁽¹⁾ Dz.U. C 133 z 9.5.2013, ss. 27–29; Dz.U. C 68 z 6.3.2012, ss. 15–20; Dz.U. C 341 z 21.11.2013, ss. 21–26.

⁽²⁾ Dz.U. C 77 z 31.3.2009, ss. 43–48; Dz.U. C 44 z 15.2.2013, ss. 133–139; Dz.U. C 229 z 31.7.2012, ss. 126–132.

3.6 Systemy wsparcia na rzecz źródeł odnawialnych zostały wprowadzone wtedy, kiedy udział OZE w produkcji energii był mały, a dotyczące ich technologie były w powijakach. Obecnie udział OZE w koszyku energetycznym znacznie wzrósł i będzie rósł dalej. EKES zgadza się z Komisją, że ocenę interwencji publicznej trzeba prowadzić, z należyтым poszanowaniem zasady pomocniczości, z uwzględnieniem stopnia dojrzałości źródeł energii i technologii. Uważa jednak, że Komisja Europejska powinna przedstawić wyraźną definicję „dojrzałego źródła energii” i zmieniać ją w zależności od dalszego postępu technologicznego. Komitet pragnie też podkreślić, że ocena i dostosowanie mechanizmów wsparcia OZE powinny być prowadzone w taki sposób, by zagwarantować, że konsumenci, a zwłaszcza ich najbardziej narażone grupy, w pełni będą mogli korzystać z europejskiego rynku energii elektrycznej. EKES zaleca zadbanie o to, by takie dostosowanie wsparcia nie utrudniło realizacji celów strategii „Europa 2020”. Komitet zaleca, by Komisja zwróciła uwagę na ten aspekt podczas sporządzania nowych unijnych wytycznych dotyczących pomocy państwa w zakresie ochrony środowiska i energetyki.

3.7 W tym samym duchu, wsparcie OZE dla dojrzewających technologii powinno być stopniowo wycofywane, ale tylko pod warunkiem odpowiedniej koordynacji z rozwojem funkcjonalnego rynku handlu emisjami. EKES zgadza się z Komisją, że wsparcie OZE powinno być elastyczne, proporcjonalne, degresywne i konkurencyjne, co pozwoli źródłom odnawialnym w coraz większym stopniu reagować na sygnały rynkowe i konkurować z konwencjonalnymi instalacjami. Należy stopniowo zastępować bezpośrednie wsparcie OZE dobrze działającym rynkiem ETS (systemu handlu uprawnieniami do emisji) i zgodnie z tym stopniowo je wycofywać.

3.8 Komitet z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy Komisji mające na celu europeizację wsparcia OZE. Komisja powinna w dalszym ciągu ułatwiać mechanizmy współpracy między państwami członkowskimi, by propagować mało wykorzystywane obecnie wsparcie transgraniczne. Europeizacja wsparcia też raczej nie stanie się faktem dopóki państwa członkowskie będą mogły tworzyć indywidualne polityki, korzystając za darmo z infrastruktury sąsiednich państw lub narzucając im ograniczenia (np. wspieranie szybkiego rozwoju odnawialnych źródeł energii w Niemczech powoduje przepływy kołowe w Polsce i Republice Czeskiej, co oznacza dodatkowe koszty energii elektrycznej w tych krajach na bilansowanie i bezpieczeństwo dostaw). Łatwiej jest zająć się takimi problemami teraz, kiedy system jest stosunkowo nowy, niż później, kiedy skutki zależności od ścieżki staną się silniejsze.

3.9 Szczególny problem dotyczący integracji OZE wynika z tego, że produkcja energii z nich jest nieciągła i wymaga bilansowania i rezerwowych mocy produkcyjnych. W komunikacie podkreśla się ryzyko związane z tym, że wsparcie państw członkowskich na moce rezerwowe może faktycznie obejmować wspieranie niewydajnych elektrowni lub dotowanie paliw kopalnych. Najpierw należy złagodzić ten problem, rozwijając faktyczne rynki dnia bieżącego, rynki bilansujące i rynki usług pomocniczych. Jeśli będą one faktycznie funkcjonować i działać ponad granicami, w połączeniu z prawidłowymi sygnałami cenowymi mogłyby w ostatecznym rozrachunku na tyle skutecznie regulować rynek, że dodatkowy mechanizm zapewniający wystarczalność mocy produkcyjnej przestałby być potrzebny. Wszelkie mechanizmy dotowania rezerwowych lub wystarczalnych mocy muszą być „rynkowe, neutralne technologicznie, niedyskryminacyjne i otwarte na uczestnictwo transgraniczne”⁽³⁾.

3.10 Obecne normy i mechanizmy zapewniające wystarczalność mocy wytwórczych różnią się w zależności od państwa członkowskiego, jako że różne są ich problemy w zakresie bilansowania podaży i popytu. Interwencja publiczna jest konieczna by zagwarantować bezpieczeństwo dostaw i zgromadzić rezerwy o charakterze krajowym. Jednakże w kontekście coraz silniejszych wzajemnych połączeń i zależności między rynkami oraz w celu zapobiegania współistnieniu różnych, rozczłonkowanych systemów należy zachęcać do konsultacji i współpracy między krajami, zwłaszcza w ramach Grupy Koordynacyjnej ds. Energii Elektrycznej. Komisja powinna zbadać wykonalność rynku europejskich mocy wytwórczych w oparciu o dotychczasowe pozytywne doświadczenia.

Interwencja publiczna

3.11 EKES zgadza się z Komisją, że interwencja publiczna odgrywa istotną rolę w osiągnięciu europejskich celów polityki energetycznej i klimatycznej. Komitet uważa, że najlepsze wykorzystanie interwencji publicznej niekoniecznie oznacza jej zmniejszenie lub rozszerzenie, lecz raczej optymalizację działań publicznych. Uważa, że taka interwencja powinna odgrywać nawet większą rolę w zwalczaniu ubóstwa energetycznego. Uważa, że należy lepiej wykorzystywać taką interwencję w tej dziedzinie i wzywa Komisję do przedstawienia wniosków i inicjatyw dotyczących tych aspektów.

3.12 Podkreśla jednak, jak ważne jest podjęcie kroków w celu zapewnienia, by interwencja publiczna na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym była spójna w całej Europie, bowiem w pewnych okolicznościach taka interwencja może przynosić skutki przeciwne do zamierzonych na poziomie europejskim.

⁽³⁾ Eurelectric, 17 stycznia 2014 r.

3.13 Jednocześnie Komitet zwraca uwagę, że koszyk energetyczny jest częścią suwerenności narodowej, dopóki nie powoduje znacznego zakłócenia konkurencji i jest zgodny z zasadami pomocy państwa. Jako że takie interwencje wywierają wpływ na inne kraje europejskie, EKES uważa, że należy wzmocnić koordynację między państwami członkowskimi, szczególnie w ramach Grupy Koordynacyjnej ds. Energii Elektrycznej, po to by uzyskać większą spójność na poziomie europejskim.

3.14 EKES zwraca w związku z tym uwagę, że Komisja powinna wyraźnie rozróżnić interwencję publiczną od pomocy państwa.

3.15 Interwencja publiczna wpływa na ceny i koszty energii elektrycznej. Komisja uznaje, że trudno jest ustalić i porównać koszty związane z każdą z technologii energetycznych, a zatem ocenić potrzebny poziom wsparcia publicznego. W kolejnej opinii EKES uważnie przeanalizuje opublikowane 22 stycznia 2014 r. sprawozdanie i komunikat Komisji w sprawie cen i kosztów energii w Europie. Komitet ponownie zaleca, by Komisja Europejska uwzględniła w tym sprawozdaniu analizę ubóstwa energetycznego w UE i europejską strategię oraz plan działania służące jego zwalczaniu.

3.16 Im większy, głębszy i płynniejszy rynek elektryczności, tym większą osiągnie stabilność i tym mniejsza będzie potrzeba stosowania różnych form doraźnej lub czasowej interwencji publicznej, które obecnie wywołują problemy z koordynacją.

Konkurencyjność

3.17 Komisja zupełnie słusznie zwraca uwagę na takie kwestie jak bezpieczeństwo dostaw lub utrata konkurencyjności cenowej gospodarki UE, które nie zawsze są kompatybilne z celami „20-20-20” lub celem 2050 r. Zatem realizacja celów pakietu klimatycznego powoduje wzrost kosztów energii dla odbiorców indywidualnych i przemysłu, hamując konkurencyjność. Z drugiej strony wspieranie odnawialnych źródeł energii może prowadzić do nazbyt niskich hurtowych cen energii elektrycznej i zakłócać sygnały do inwestycji w moce rezerwowe. Należy odpowiednio monitorować narzędzia realizacji celów „20-20-20”, by zadbać o to, by zakłócenia nie przewyższały korzyści.

3.18 Jednocześnie propozycja Komisji, by promować długoterminowe umowy na budowę nowych elektrowni, które będą zawierane przez producentów energii elektrycznej i przyszłych odbiorców końcowych, po to by zagwarantować konkurencyjność energochłonnych gałęzi przemysłu, budzi dodatkowe obawy. Komisja dostrzega, że istnieje ryzyko utrudniania dostępu do rynku. Takie umowy należy zatem uważnie analizować, by stwierdzić, czy korzyści przewyższają koszty czy raczej faktycznie szkodzą konkurencji. Ponadto energochłonni odbiorcy przemysłowi są zazwyczaj bardziej zainteresowani konwencjonalnymi elektrowniami, które zapewniają ciągłość dostaw energii. Pomoc na nie może konkurować z innymi politykami UE, od wspierania OZE po zgodność z dyrektywą w sprawie emisji przemysłowych. W ekstremalnych sytuacjach jest to szczególnie kłopotliwe dla decydentów, jeśli odbiorca przemysłowy decyduje się ostatecznie przenieść produkcję, niezależnie od przyczyn.

Wzmocnienie pozycji konsumentów/Zwalczanie ubóstwa energetycznego

3.19 EKES w pełni zgadza się, że wewnętrzny rynek energii elektrycznej nie jest celem sam w sobie. Rynek energii elektrycznej musi przynosić korzyści każdemu, zwłaszcza osobom w najtrudniejszej sytuacji. Konieczne są starania o jego ukończenie, ponieważ w chwili obecnej rynek jest zbyt rozdrobniony. Ma to negatywny wpływ na wolność wyboru dostawcy i budżet europejskich konsumentów (ceny są zbyt wysokie), na bezpieczeństwo dostaw energii i na działania w zakresie zmiany klimatu i transformacji energetycznej. Europejska polityka energetyczna powinna wzmocniać wysiłki na rzecz likwidacji ubóstwa energetycznego.

3.20 Reagowanie na zapotrzebowanie i efektywność energetyczna oferują ogromny potencjał redukcji szczytowego zapotrzebowania na energię. Mimo postępu technologicznego te rozwiązania są niedostatecznie wykorzystywane. EKES zdecydowanie popiera zachęcanie konsumentów do brania odpowiedzialności za kształtowanie swej „egzystencji” energetycznej i stawania się „konsumentami aktywnymi”. Takie technologie jak inteligentne liczniki muszą być rzeczywiście projektowane dla wszystkich konsumentów, również tych najbardziej zagrożonych, i być w pełni skuteczne i użyteczne, dostarczając łatwo zrozumiałych, przejrzystych informacji bez dodatkowych kosztów, ułatwiając tym samym inteligentne dostosowanie zapotrzebowania na energię (i zapewniając bezpieczeństwo i poufność danych). EKES popiera promocję badań i rozwoju w sektorze energetyki (głównie w zakresie inteligentnych instrumentów i magazynowania energii).

3.21 Interwencja publiczna ma tak istotne znaczenie również dlatego, że reagowanie na zapotrzebowanie (DSR) i zarządzanie popytem (DSM) zazwyczaj stanowią nadmierne obciążenie najbardziej zagrożonych konsumentów. Należy zatem dostosować rodzaj wsparcia oferowanego zagrożonym konsumentom do ich konkretnej sytuacji, a kryteria kwalifikowalności powinny być sprawiedliwe i przewidywalne.

3.22 Komitet uważa, że technologie DSM/DSR same w sobie nie wystarczą do dostosowania i zmniejszenia zapotrzebowania. EKES opowiadał się za intensywniejszym podnoszeniem świadomości obywateli i umacnianiem ich pozycji na poziomie europejskim przez różne inicjatywy wspierane z funduszu solidarności energetycznej⁽⁴⁾. Komitet popiera renowacje budynków w celu poprawy ich efektywności energetycznej (w połączeniu z profesjonalnymi świadectwami energetycznymi), by rozwiązać problem budynków zużywających za dużo energii i stopniowo odchodzić od ich sprzedaży lub wynajmu.

3.23 Europejscy konsumenci energii są jednymi z najmniej zadowolonych z rynku. Główne kwestie, którymi trzeba się zająć po stronie konsumentów, by wesprzeć rozwój dobrze działającego rynku energii, to: dostęp do energii, obiektywne, wiarygodne informacje o ofertach, w tym niezależne porównania, przejrzystość warunków umownych, ochrona przed agresywnymi i wprowadzającymi w błąd praktykami marketingowymi, punkty kompleksowej obsługi do uzyskania informacji, zrozumiałe informacje dla konsumentów, faktyczne wdrożenie dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej, łatwość zmiany dostawcy, skuteczne środki dochodzenia roszczeń w przypadku uzasadnionych reklamacji⁽⁵⁾ i środki zwalczania ubóstwa energetycznego. Niezależne monitorowanie rynków energii ma również kluczowe znaczenie dla zapewnienia uczciwej konkurencji i korzyści konsumenta. Dzięki postępom w tych dziedzinach polityki energetyczne UE mogą zyskać szersze polityczne i społeczne poparcie.

3.24 EKES popiera lokalną produkcję energii ze źródeł odnawialnych przez konsumentów „prosumentów”⁽⁶⁾. Zjawisko to intensywnie się rozwija w wielu krajach, zwłaszcza w Niemczech i Wielkiej Brytanii. Ma ono kluczowe znaczenie dla bilansu energetycznego w Europie, dostaw taniej energii i zmniejszenia emisji CO₂. Rola prosumentów na rynku energetycznym wiąże się ze zwalczaniem ubóstwa energetycznego. Dzięki inteligentnym sieciom i inteligentnym licznikom prosumenci mogą świadczyć wymianę usług energetycznych generowanych przez małą elektrownię. Pod koniec 2020 r. w Wielkiej Brytanii będzie około 8 mln instalacji tego typu, produkujących około 40 GW energii elektrycznej. Zatrudnionych w tym sektorze będzie przeszło 100 tys. osób. Prosumenci powinni otrzymywać wsparcie publiczne na usuwanie przeszkód prawnych oraz wsparcie finansowe/operacyjne w postaci usług montażu i konserwacji, zwłaszcza w dziedzinie inwestycji. Potrzebne są też jednak skuteczne przepisy, by zagwarantować, że prosumenci będą odpowiedzialni za wszelką nierównowagę, którą mogliby spowodować dostarczając energię do systemu, a także by utworzyć instrumenty rynkowe i mechanizmy cenowe, które zachęcałyby ich do zmniejszania takiej nierównowagi.

3.25 Energia elektryczna nie jest towarem jak każdy inny. Jest ona dobrem podstawowym i powinno się nią zarządzać, mając to na uwadze. W ogólnym interesie gospodarczym państwo członkowskie może ustanowić w tym kontekście pewne zobowiązania związane ze świadczeniem usługi publicznej. EKES wielokrotnie apelował o to, by powszechny dostęp do energii był jednym z celów polityki energetycznej UE i został zapisany w Traktacie. Dlatego też Komitet podkreśla, że należy zadbać o to, by obowiązki związane ze świadczeniem usług publicznych dotyczących interesu ogólnego, o ile zostały wprowadzone przez państwa członkowskie na mocy dyrektywy 2009/72/WE (w szczególności w zakresie bezpieczeństwa, dostępu do energii i energii o przystępnej cenie, regularności, jakości i ceny energii elektrycznej, a także ochrony środowiska, w tym efektywności energetycznej i ochrony klimatu, jak określono w art. 3 ust. 2 i 3 tej dyrektywy), nie rozmyły się w procesie racjonalizacji interwencji publicznej, zgodnie z zasadami konkurencji. EKES wzywa Komisję do zachowania jak największej czujności w tym zakresie i wnosi o to, by Komisja publikowała roczne sprawozdania w tej kluczowej sprawie, obejmujące nie tylko bardziej konkretną i szczegółową ocenę wywiązywania się państw członkowskich z obowiązków świadczenia usługi publicznej w rocznym sprawozdaniu dotyczącym rynku wewnętrznego, lecz także konkretne inicjatywy na rzecz lepszego zabezpieczenia tych obowiązków na poziomie europejskim, a nawet ich wzmocnienia.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 341 z 21.11.2013, ss. 21–26.

⁽⁵⁾ Consumer rights in electricity and gas markets [Prawa konsumentów na rynkach energii elektrycznej i gazu] – dokument BEUC, grudzień 2013 r.

⁽⁶⁾ Prosumentami nazywa się małych i niezależnych producentów energii (elektrycznej) wytwarzanej najczęściej w małych instalacjach domowych (np. małych turbinach wiatrowych, panelach słonecznych; odzyskiwanie energii cieplnej dzięki pompom ciepła itp.). Cechą charakterystyczną prosumentów jest to, że produkują energię na użytek własny lub sprzedają ją do większej sieci.

Zarządzanie

3.26 Przejrzystość i integralność hurtowego handlu energią mają ostatecznie kluczowe znaczenie dla ochrony interesów ogółu, by uniknąć nadmiernego obciążania ostatecznych odbiorców i wspierać dobre zarządzanie przedsiębiorstwami z branży energetycznej, niezależnie czy są one państwowe czy prywatne. Komisja powinna ocenić wdrożenie rozporządzenia REMIT i w razie konieczności zaproponować rozwiązania. Przejrzystość hurtowego handlu umożliwiłaby szybkie wykrywanie takich zjawisk jak nadużycia rynkowe lub zachowanie antykonkurencyjne i wspomagałaby interwencje organów ds. konkurencji.

Bruksela, 25 marca 2014 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE
